LIBRIS | We know books

JULES VERNE

DE LA PĂMÂNT LA LUNĂ

Ilustrații de Henri de Montaut, Lorenz Froelich, Roux

Traducere și note de Traian Fințescu

LITERA
București

LIBRIS | We know

CUPRINS

I. *GUN-CLUB* 5

II. *COMUNICAREA PREȘEDINTELUI BARBICANE* 15

III. *EFECTUL COMUNICĂRII BARBICANE* 25

IV. *RĂSPUNSUL OBSERVATORULUI DIN CAMBRIDGE* 31

V. *ROMANUL LUNII* 38

VI. *CEEA CE ESTE PESTE PUTINȚĂ SĂ IGNORI ȘI CEEA CE NU-ȚI MAI ESTE ÎNGĂDUIT SĂ CREZI ÎN STATELE UNITE* 46

VII. *IMNUL GHIULELEI* 52

VIII. *POVESTEA TUNULUI* 65

IX. *PROBLEMA PULBERII* 73

X. *UN DUȘMAN LA DOUĂZECI ȘI CINCI DE MILIOANE DE PRIETENI* 81

XI. *FLORIDA ȘI TEXAS* 90

XII. *URBI ET ORBI* 99

XIII. *STONE'S HILL* 108

XIV. *CAZMAUA ȘI MISTRIA* 117

XV. *SĂRBĂTOAREA TURNATULUI* 125

XVI. *COLUMBIADUL* 131

LIBRIS | We know books

XVII. *O TELEGRAMĂ* *140*

XVIII. *PASAGERUL DE PE* ATLANTA *142*

XIX. *UN MITING* *154*

XX. *ATAC ȘI RIPOSTĂ* *166*

XXI. *CUM ȘTIE UN FRANCEZ SĂ ÎMPACE LUCRURILE* . *178*

XXII. *NOUL CETĂȚEAN AL STATELOR UNITE* *191*

XXIII. *VAGONUL-PROIECTIL* *199*

XXIV. *TELESCOPUL DE PE MUNȚII STÂNCOȘI* *209*

XXV. *ULTIMELE PREGĂTIRI* *217*

XXVI. *FOC!* *225*

XXVII. *CER ACOPERIT* *235*

XXVIII. *UN NOU ASTRU* *242*

LIBRIS | We know books

I

GUN[1]*-CLUB*

În timpul războiului de secesiune din Statele Unite, un nou club foarte influent luă ființă în orașul Baltimore, în plin Maryland. Se știe cu câtă forță avea să înflorească instinctul militar la acest neam de armatori, comercianți și mecanici. Simpli negustori, fără nicio instrucție, săriră dintr-un salt peste tejgheaua dughenei lor și se transformară peste noapte în căpitani, colonei, generali, neobosindu-se să mai treacă prin școala militară de la West-Point; îi egalară curând în „meșteșugul războiului" pe colegii lor de pe bătrânul continent și, ca și aceștia, ajunseră să se împărtășească din dulcea licoare a victoriei, risipind fără cruțare obuzele, milioanele și oamenii.

Dar știința în care americanii se arătară cu mult mai presus decât europenii avea să fie balistica. Nu pentru că armele lor ar fi atins un grad mai înalt de perfecțiune, însă, având dimensiuni neobișnuite, băteau la distanțe necunoscute până atunci. În ceea ce privește tirul razant, tirul de sus în jos, tirul direct, tirul oblic, tirul în anfiladă, sau din spate, englezii, francezii, prusacii nu mai au nimic de învățat; dar tunurile, obuzierele, mortierele lor sunt doar niște biete pistoale de război pe lângă uriașele mașinării ale artileriei americane.

[1] Gun – armă de foc; în text, în limba engleză, în original.

LIBRIS We know books

Lucrul acesta nu trebuie să mire pe nimeni. Yankeii, cei mai mari meșteri în ale mecanicii din lume, sunt ingineri, așa cum italienii sunt muzicieni, iar nemții, metafizicieni – din naștere. Nimic mai firesc, deci, decât să-i vezi aplicând în știința balisticii ingeniozitatea lor plină de îndrăzneală. De aici, aceste tunuri gigantice, mult mai puțin folositoare decât mașinile de cusut, dar la fel de uimitoare și mult mai admirate. Sunt cunoscute în acest sens minunățiile create de Parrot, de Dahlgreen, de Rodman. Toți acei Armstrong, Pallisser și Treuille de Beaulieu fură siliți să se încline dinaintea rivalilor lor, de dincolo de Ocean.

Așadar, în timpul acelei cumplite încleștări dintre nordiști și sudiști, artileriștii s-au aflat mereu în centul atenției; ziarele Uniunii sărbătoreau pline de entuziasm născocirile lor și nu exista niciun pârlit de negustor sau vreun „booby[1]" credul care să nu-și spargă zi și noapte capul, calculând tot soiul de traiectorii nesăbuite.

E știut, atunci când un american are o idee, caută un al doilea american căruia să i-o împărtășească. Dacă se strâng trei, aleg un președinte și doi secretari. Dacă sunt patru, numesc un arhivar și biroul începe să funcționeze. Când s-au adunat cinci, convoacă adunarea generală și gata clubul. Așa s-a întâmplat și la Baltimore. Cel dintâi care a inventat un nou tip de tun s-a asociat cu cel dintâi care l-a turnat și cu cel dintâi care l-a găurit. Acesta avea să fie nucleul Gun-Clubului. La o lună după constituirea sa, clubul număra 1 800 de membri plini și treizeci de mii cinci sute șaptezeci și cinci de membri corespondenți.

O condiție sine qua non era impusă oricărei persoane care voia să intre în asociație, condiția de a fi născocit sau, cel puțin, de a fi perfecționat un tun; dacă nu un tun, măcar o armă de foc oarecare. Dar, ca să spunem adevărul până la capăt, inventatorii de revolvere cu

[1] Gură-cască. (n.a.)

LIBRIS We know books

Artileriștii de la Gun-Club.

LIBRIS We know books

cincisprezece gloanțe, de carabine cu pivot sau de săbii-pistolet nu se bucurau de o prea mare considerație. Artileriștii aveau întâietate în orice împrejurare.

„Stima de care se bucură", spuse într-o zi unul dintre cei mai iscusiți oratori de la Gun-Club, „este proporțională cu «masa» tunului lor și «în raport direct cu pătratul distanței atinse de proiectilele lor»".

Cu oarecare aproximație, era legea lui Newton asupra gravității universale, transpuse în plan moral.

Gun-Clubul, odată fondat, se poate imagina cu ușurință ce avea să producă în acest domeniu geniul inventiv al americanilor. Mașinile de război ajunseră la dimensiuni colosale, iar proiectilele zburară dincolo de limitele permise, tăind în două trecătorii inofensivi. Toate aceste născociri lăsară mult în urmă săracele piese ale artileriei europene. Ceea ce se poate lesne constata după datele care urmează.

Odinioară, „în vremurile bune", un obuz de treizeci și șase, la o distanță de trei sute de picioare, trecea prin treizeci și șase de cai, loviți din flanc, și prin șaizeci și opt de oameni. Era copilăria acestei științe. De atunci, proiectilele au evoluat. Tunul Rodman, care trimitea la șapte mile[1] o ghiulea cântărind o jumătate de tonă[2], ar fi putut da peste cap cu ușurință o sută cincizeci de cai și trei sute de oameni. La Gun-Club, chiar se pusese la cale o probă triumfală. Dar, dacă animalele consimțiră să treacă prin această experiență, oamenii, din nefericire, nu se învoiră nici în ruptul capului.

Orice ar fi, tunurile acestea aveau un efect devastator și, la fiecare salvă, combatanții cădeau ca secerați. Ce mai însemnau, pe lângă asemenea proiectile, acea ghiulea faimoasă care, la Coutras, în 1587, scosese din luptă douăzeci și cinci de oameni, sau cealaltă care, la Zorndov, în 1758, ucisese patruzeci de infanteriști, sau, în 1742, acel tun austriac, de la Kesselscorf, care culca șaizeci și patru

[1] Mila este egală cu 1 609 m și 31 de centimetri, adică aproape trei leghe. (n.a.)
[2] Cinci sute de kilograme. (n.a.)

LIBRIS books

de dușmani la pământ, dintr-o singură lovitură? Ce mai însemnau acele focuri neașteptate de artilerie de la Jena sau de la Austerlitz care hotărau soarta unei bătălii? S-au văzut multe altele și mai și în timpul războiului federal. În lupta de la Gettysburg, un proiectil conic, lansat de un tun cu țeava ghintuită, a lovit în plin o sută șaptezeci și trei de confederați, iar la trecerea Potomacului, o ghiulea Rodman a trimis două sute cincisprezece sudiști într-o lume evident mai bună. Trebuie, de asemenea, menționat un formidabil aruncător de mine inventat de J.T. Maston, distins membru și secretar pe viață al Gun-Clubului, al cărui efect avea să fie în cu totul alt fel ucigător, căci, la încercarea lui, avea să omoare o sută treizeci și șapte de persoane – este adevărat, explodând!

Ce s-ar mai putea adăuga la aceste cifre, atât de grăitoare prin ele însele? Nimic. Așa că se poate admite, fără discuție, următorul calcul, aparținând statisticianului Pitcairn: împărțind numărul victimelor căzute sub ghiulele la acela al membrilor Gun-Clubului, rezultă că fiecare dintre aceștia a ucis în contul lui o „medie" de două mii trei sute șaptezeci și cinci de oameni și o fracție.

Luând în considerare această cifră, este evident că unica preocupare a acestei savante societăți a fost distrugerea umanității în scop filantropic și perfecționarea armelor de război, considerate instrumente ale civilizației.

Era o înmănunchere de îngeri exterminatori, la drept vorbind cei mai buni fii ai acestei lumi.

Trebuie adăugat că yankeii aceștia, curajoși în orice împrejurare, nu se mărginiseră doar la formule, ci își riscaseră viața. Se aflau printre ei ofițeri de toate gradele, locotenenți sau generali, militari de toate vârstele, de la cei care își făceau debutul în cariera armelor până la cei care îmbătrâneau pe afetul lor. Mulți rămăseseră pe câmpul de luptă și numele lor se afla înscris în cartea de aur a Gun-Clubului, iar, dintre cei întorși, cei mai mulți purtau semnele vitejiei lor de

LIBRIS | Jules Verne We know books

netăgăduit. Cârje, picioare de lemn, brațe articulate, mâini cu cârlig, maxilare de cauciuc, cranii de argint, nasuri de platină, nimic nu lipsea din colecție și sus-numitul Pitcairn calculă, de asemenea, că, în Gun-Club, nu exista nici măcar un braț la patru persoane și doar două picioare la șase inși.

Dar acești vajnici artileriști nu priveau lucrurile de atât de aproape și se simțeau pe bună dreptate mândri, atunci când un buletin de front consemna un număr de victime de zece ori mai mare decât cantitatea proiectilelor folosite.

Într-o bună zi, totuși tristă și jalnică zi, pacea a fost semnată de supraviețuitorii războiului, detonațiile se stinseră încetul cu încetul, aruncătoarele de mine tăcură, obuzierele, cu botnița pusă pentru multă vreme, și tunurile, cu capul lăsat în jos, se întoarseră în arsenalele lor, ghiulelele se îngrămădiră în stive prin parcuri, amintirile sângeroase se șterseră, bumbacul crescu strașnic pe câmpurile îngrășate din belșug, veșmintele de doliu sfârșiră prin a se toci odată cu durerea și Gun-Clubul se cufundă într-o lipsă de activitate profundă.

Unii înverșunați, muncitori neobosiți încă, se mai dedau la calcule balistice; visau întruna bombe uriașe și obuze fără pereche. Dar, fără practică, la ce bune aceste teorii sterile? Așa că sălile erau pustii, servitorii dormitau în anticamere, ziarele se mucegăiau pe mese, ungherele întunecate răsunau de sforăituri jalnice, iar membrii Gun-Clubului, atât de zgomotoși odinioară, reduși la tăcere de o pace dezastruoasă, adormeau, visând la o artilerie platonică!

– Este dezolant, zise, într-o seară, bravul Tom Hunter, în timp ce picioarele lui de lemn se carbonizau în șemineul din fumoar. Nimic de făcut! Nimic de sperat! Ce existență plicticoasă! Unde sunt timpurile când tunul vă trezea în fiecare dimineață cu veselele lui detunături?

– Timpurile acelea au apus, răspunse fercheșul Bilsby, încercând să-și dezmorțească brațele care îi lipseau. Era o plăcere pe atunci! Îți născoceai obuzierul și, de-abia turnat, alergai să îl încerci împotriva

LIBRIS We know books

dușmanului; apoi, te întorceai în tabără cu o încurajare din partea lui Sherman sau cu o strângere de mână din partea lui Mac-Clellan! Dar, astăzi, generalii s-au întors la negoțul lor și, în loc de proiectile, expediază inofensive gloanțe[1] de bumbac! Ah! Pe sfânta barbă! Artileria nu mai are niciun viitor în America!

– Da, Bilsby! strigă colonelul Blomsberry. Ce cruntă dezamăgire! Într-o zi, renunți la tabieturile tale tihnite, te deprinzi cu mânuirea armelor, părăsești Baltimore pentru a merge pe câmpul de luptă, te porți ca un erou și doi, trei ani mai târziu trebuie să pierzi rodul atâtor osteneli, să moțăi într-o lene deplorabilă, cu mâinile înfundate adânc în buzunare.

Orice s-ar spune, colonelului i-ar fi fost cu neputință să dea un astfel de semn al lipsei sale de ocupație, și totuși, nu buzunarele erau acelea care îi lipseau.

– Şi niciun război în perspectivă! zise atunci vestitul J.T. Maston, scărpinându-și cu cârligul său de fier craniul de gutapercă. Niciun nor la orizont, și asta când sunt atâtea de făcut în știința artileriei! Eu, cel care vă vorbește, am terminat în dimineața asta planul, cu toate detaliile, al unui aruncător de mine destinat să schimbe legile războiului.

– Adevărat? replică Tom Hunter, gândindu-se fără să vrea la ultima încercare a onorabilului J.T. Maston.

– Adevărat, răspunse acesta. Dar la ce vor servi atâtea studii duse la bun sfârșit, atâtea dificultăți învinse? Nu este o muncă în zadar? Popoarele din Lumea Nouă par să-și fi dat cuvântul să trăiască în pace și belicoasa noastră *Tribune*[2] a ajuns să pronosticheze apropiate catastrofe datorate creșterii scandaloase a populației!

– Totuși, Maston, reluă colonelul Blomsberry, în Europa încă se bat în numele principiului naționalităților!

---

[1] Joc de cuvinte intraductibil: balle = glonț, dar și balot.

[2] Ziar abolиționist din SUA din acea epocă. (n.a.)

LIBRIS | We know books

– Ei bine?

– Ei bine! Ar fi, poate, ceva de încercat acolo și dacă ar accepta serviciile noastre...

– Vă dați seama? strigă Bilsby. Să faci balistică în folosul străinilor!

– Tot ar fi mai bine, decât să nu faci deloc, ripostă colonelul.

– Fără îndoială, zise J.T. Maston, ar fi mai bine, dar nu trebuie nici măcar să ne gândim la acest expedient.

– Şi de ce, mă rog? întrebă colonelul.

– Pentru că cei din Lumea Veche au, în legătură cu avansarea, niște idei care se potrivesc ca nuca în perete cu toate obiceiurile noastre americane. Oamenii ăștia nu-și închipuie că poți ajunge general și comandant înainte de a servi ca sublocotenent, ceea ce ar fi la fel cum ai spune că nu poți fi bun ochitor dacă nu ai turnat tu însuți tunul! Or, asta-i pur și simplu...

– Absurd, replică Tom Hunter, ciopârțind brațele jilțului său cu lovituri de „bowie knife[1]", și, pentru că lucrurile stau așa cum stau, nu ne mai rămâne decât să plantăm tutun sau să distilăm ulei de balenă!

– Cum se poate! răcni J.T. Matson cu glas răsunător. Acești ultimi ani ai existenței noastre nu-i vom mai folosi la perfecționarea armelor de foc? Nu se va mai ivi niciun prilej de a mai încerca bătaia proiectilelor noastre? Nu se va mai lumina văzduhul de fulgerul tunurilor noastre? Nu va mai apărea pe neașteptate nicio încurcătură la nivel internațional care să ne permită să declarăm război vreunei puteri de dincolo de Atlantic? Francezii nu vor scufunda niciun steamer[2] de-al nostru, iar englezii nu vor spânzura, fără să țină seama de drepturile omului, trei, patru conaționali de-ai noștri?

– Nu, Maston, răspunse colonelul Blomsberry, nu vom avea această fericire! Nu! Niciunul dintre aceste incidente nu va mai avea loc și,

[1] Cuțit cu lama lată. (n.a.)

[2] Vas cu aburi, în engleză, în original, în text.

LIBRIS books

chiar de s-ar întâmpla, nu vom putea profita de el. Susceptibilitatea americană dispare pe zi ce trece, iar noi am ajuns pe mâna femeilor!

– Da, ne umilim! replică Bilsby.

– Şi suntem umiliți! ripostă Tom Hunter.

– Toate astea sunt cât se poate de adevărate, replică J.T. Maston, cu o nouă și sporită vehemență. O mulțime de motive de a ne înfrunta plutesc în aer, și totuși, nu se bate nimeni. Brațele și picioarele sunt cruțate cu multă grijă, și asta în folosul unor oameni care nu știu să se folosească de ele! Și, stați puțin, fără a căuta prea departe o pricină de război, America de Nord nu a aparținut odinioară englezilor?

– Fără îndoială, răspunse Tom Hunter, ațâțând furios focul cu vârful cârjei sale.

– Ei bine! reluă J.T. Maston, de ce n-ar aparține Anglia, la rândul ei, americanilor?

– În felul acesta s-ar face dreptate, rosti sentențios colonelul Blomsberry.

– Duceți-vă să-i propuneți asta președintelui Statelor Unite, strigă J.T. Maston, și veți vedea cum o să vă primească!

– O să ne primească rău, murmură Bilsby printre cei patru dinți ai săi, singurii pe care și-i salvase din focul unei aprige bătălii.

– Pe legea mea, exclamă J.T. Maston, la viitoarele alegeri să nu mai conteze pe votul meu!

– Nici pe ale noastre! răspunseră într-un glas acești vajnici invalizi, gata de luptă oricând.

– Până atunci, reluă J.T. Maston, și ca să închei, dacă nu mi se oferă ocazia să-mi încerc aruncătorul de mine pe un câmp de luptă adevărat, îmi dau demisia din Gun-Club și fug să mă îngrop în savanele din Arkansas!

– Te vom urma, răspunseră interlocutorii îndrăznețului J.T. Maston.

LIBRIS We know books

Cam așa stăteau lucrurile pe atunci, spiritele erau din ce în ce mai înfierbântate și clubul era amenințat de o iminentă destrămare care atârna deasupra capetelor încinse ale membrilor săi ca o adevărată sabie a lui Damocles, când, deodată, un eveniment neașteptat veni să împiedice această regretabilă catastrofă.

Chiar a doua zi după această convorbire aprinsă, fiecare membru al clubului primea o circulară redactată în acești termeni:

Baltimore, 3 octombrie

Președintele Gun-Clubului are onoarea să-i anunțe pe colegii săi că, în ședința din ziua de cinci a lunii în curs, are a le face o comunicare de natură a le stârni cel mai viu interes. În consecință, îi roagă să răspundă, suspendând orice activitate, la invitația care li se face prin prezenta.

Cu toată cordialitatea, al lor
Impey Barbicane, P. G. -C.

LIBRIS | We know books

II

COMUNICAREA PREȘEDINTELUI BARBICANE

Pe 5 octombrie, la ora opt seara, o mulțime compactă se înghesuia în saloanele Gun-Clubului, 21, Union-Square. Toți membrii clubului domiciliați în Baltimore se adunaseră la invitația președintelui lor. În ceea ce îi privește pe membrii corespondenți, expresurile îi debarcau cu sutele pe străzile orașului și, oricât de mare ar fi fost „hall-ul[1]" de ședințe, această lume de savanți nu încăpu cu niciun chip, așa că se revărsă în sălile învecinate, de-a lungul coridoarelor, până în mijlocul curților exterioare. Acolo se contopi cu norodul de rând care se înghesuia la uși, fiecare încercând să ajungă în primele rânduri, avizi cu toții să audă importanta comunicare a președintelui Barbicane, împingându-se, îmbrâncindu-se, strivindu-se cu acea libertate de acțiune specifică maselor crescute în ideile „self government[2]-ului".

În seara aceea, un străin care s-ar fi aflat la Baltimore n-ar fi reușit, nici dacă ar fi plătit în aur, să pătrundă în sala cea mare; aceasta era rezervată exclusiv membrilor locali sau corespondenți; nimeni altcineva nu putea nădăjdui să capete un loc și notabilitățile orașului, magistrații din consiliul de selectmen[3], se văzuseră constrânse să se

[1] Sală, hol, în limba engleză, în original, în text.
[2] Conducere personală. (n.a.)
[3] Administratorii orașului aleși de populație. (n.a.)